

Az egészséges gyermek fejlődése

Magyarország célba ér

Az emberi fejlődés

- A fejlődés minőségi változás, amely során egyre differenciáltabb szerveződés jön létre.
- Az emberre jellemző speciális képességek:
  - szimbolikus és konstrukciós készség: képesek vagyunk tervezni, alkotni, nem létező dolgokról gondolkodni
  - jellegzetes szociális tulajdonságok: társas rendszerek szabályainak elfogadása, együttműködés, munkamegosztás, kommunikáció
  - szinkronizációs tulajdonságok: érzelmi ráhangolódás, empátia, szándékos tanítás

Mi teszi lehetővé az emberi fejlődést?

- az öröklés
- a környezet befolyása
- ezen folyamatok szoros egymásra hatása:
a genetikai meghatározottságok a fejlődés során az érés folyamatában fejeződnek ki.
(Waddington modell)

A fejlődést befolyásoló biológia tényezők

- Prenatalis:
  - genetikai hatások, a családban előfordult veleszületett betegség, rokonházasság
- Intrauterin:
  - az anya akut vagy krónikus betegsége,
  - alkohol, dohányzás vagy drogfogyasztás, toxaemia, placenta ill. magzatvíz rendellenességek,
  - megelőző vetélések, halvaszülés,
  - az anya nagyon fiatal életkora (15 évnél fiatalabb)
  - nem gondozott terhesség

A fejlődést befolyásoló biológia tényezők

- Neonatalis:
  - Szülési szövődmények, koraszülöttség, méhen belüli sorvadás, iker (többes) magzat
  - Neurológiai kóros tünetek, koponyaúri vérzés, görcsök, szepsis, meningitis
  - Tartós gépi lélegeztetés
  - Biokémiai rendellenességek (hyperbilirubinaemia, hypoglykaemia)
  - Anyagcsere betegségek
- Postnatalis:
  - Központi idegrendszeri gyulladások, betegségek, traumák
  - Eszméletvesztéssel járó állapotok
  - Toxikus hatások (ólom, szennyezett ivóvíz)
  - Gyakori fertőzések (külön figyelmet érdemel a chr. otitis media), krónikus betegségek

Milyen környezeti hatások vannak befolyással az egyéni fejlődésre?

- mikrorendszerek: család, kortársak, iskola, lakókörnyezet
- mezorendszerek: a mikrorendszerek kapcsolati hálója
- exorendszerek: tágabb társadalmi környezet: település jellege, szülők munkahelye, oktatási intézmény jellege, helyi társadalom, stb.
- makrorendszer: a kultúra uralkodó hiedelmei, nézetei: társadalmi lehetőségek, normák, elvárások, divat, stb.

Fejlődési szakaszok

- A fejlődési szakaszok segítségével jobban megértjük:
  - milyenek általában a gyermekek az adott életkorban,
  - milyen készségek és képességek alakulnak ki az adott szakaszban,
  - milyen fejlődési feladatot kell megoldaniuk,
  - hogyan változik a „fontos mások” és a környezet szerepe az egyes szakaszokban.

Köznapi és teoretikus szakaszok

- Köznapi szakaszok:
  - Csecsemőkor
  - Kisgyermekkor
  - Óvodáskor
  - Iskoláskor
  - Serdülőkor
  - Fiatal felnőttkor
  - Középső felnőttkor
  - Késő felnőttkor

Teoretikusok szakaszai

- Piaget – kognitív fejlődés szakaszai
  - Senzomotoros szakasz
  - Műveletek előtti kor
  - Konkrét műveletek kora
  - Formális műveletek kora
- Freud – pszichoszexuális fejlődés szakaszai
  - Orális szak
  - Anális szak
  - Fallikus szak
  - Latencia kora
  - Genitális szak

Teoretikusok szakaszai

- Erikson pszichoszociális:
  - Alapvető bizalom – bizalmatlanság
  - Autonómia – szégyen
  - Kezdeményezés – büntudat
  - Teljesítmény – kisebbség
  - Identitás – szerepzavar
  - Bensőségesség – elszigetelődés
  - Alkotóképesség- megrekedés
  - Énteljeség - kétségbeesés

Tanulási módok:

- közvetlen verbális nevelés
- jutalmazás-büntetés
- szociális befolyásolás: behódolás, azonosulás, interiorizáció
- utánzás, modellkövetés (megfigyeléses tanulás)

Hogyan nyilvánul meg a fejlődés az agyi struktúrákban?

- Az újszülött agya negyedannyi súlyú, mint egy felnőtté
- Születéskor egy neuronnak átlagban 2500 szinapszisa van, ez növekszik fel a 3. év végére kb. 15 000-re
- A szinaptikus hálózat kiépülése tapasztalatfüggő („fire together-wire together”)
- Szinaptikus „visszametszés”
- Programozott sejthalál (50% elpusztul)
- Mielinizáció
- Az eltérő tapasztalatainknak megfelelően mindnyájunk agya egyedi szerkezetűvé válik